

Glasilo „Slovenskega lovskega društva“:

LOVĚC

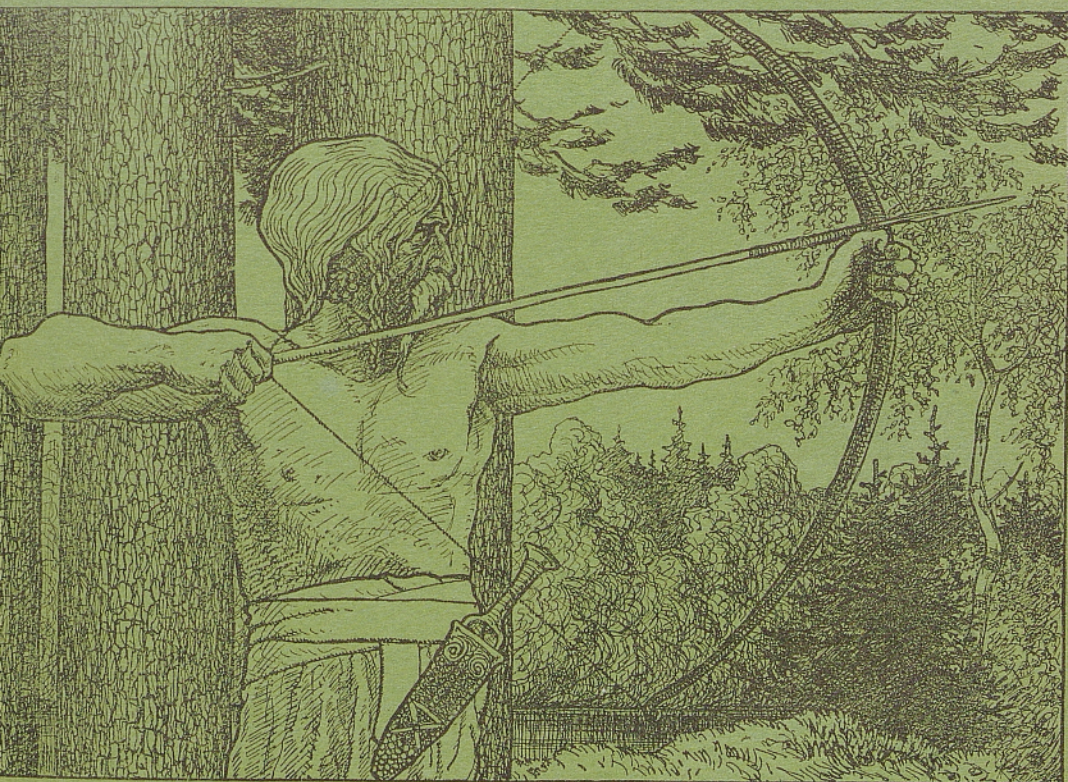
Štev. 3.

List za lov in ribištvo.

Leto I.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec.

VSEBINA:

LOV:

Ur.: Vidra. — Podgorski: Za kunami.
(Dalje). — M. L.: Medvedje na
Notranjskem. — Iz lovskega na-
hrbtnika.

LISTEK:

Mirko V. Brezovnik: Lov v starem
veku.

RIBIŠTVO:

Dr. E.: Ribiška premišljevanja. — Iz
ribiške torbe.

Listnica uredništva.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **5 kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej 50 kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, in sicer po enkrat na mesec.

Člani dobivajo „Lovca“ brezplačno; za nečlane v Avstro-Ogrski pa znaša naročnina **6 kron** na leto; oni, ki bivajo v inozemstvu, imajo doplačati še poštnino.

List priobčuje tudi oznanila po teh-le cenah:

	na ovitku:	na prilogi:
cela stran	K 250.—	K 220.—
$\frac{1}{2}$ »	» 125.—	» 110.—
$\frac{1}{3}$ »	» 84.—	» 74.—
$\frac{1}{4}$ »	» 65.—	» 55.—
$\frac{1}{8}$ »	» 40.—	» 30.—
$\frac{1}{16}$ »	» 18.—	» 16.—

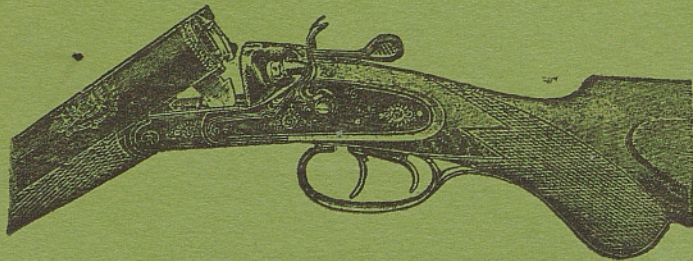
Društveno znamenje dobe člani pri odboru za 2 kroni. Pisma in pošiljatve je nasloviti na:

Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

Prva borovska orožno-
tvorniška družba

PETER WERNIG

dr. z om. z. v Borovljah na Koroškem

Iznajditelj in izdelovatelj „Triumph-Rifled vrtanja“ in „Wernigovega univerzalnega vrtanja“ z najgostejšim, neprekosljivim vrtanjem, kakršnega še ni bilo, velikanskega strelnega učinka in prednosti ob polnem jamstvu in zmernih cenah. P. n. lovcem priporoča svoje izdelke prve vrste in kakor pero lahke tricevke, kratke lovske puške, dvocevke za šibre in krogle, risane dvocevke (Bockgewehr), Mannlicher-Schönauerjeve kratke

puške in pa Wernigove štiricevne puške. — Priporočam svoje puške za krogle, kaliber 9,3 mm, preiskušene na različne strele. Kot največjo novost za dvocevke in šibre in krogle priporočam patrone z nikljastim plaščem 9,3 mm — s svinčeno ostjo in 9,3 mm patrone z legirnimi strelji in papirnim vodom. — Cenovnik zastoj in franko. —

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna
Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187

Telefon št. 194.

Vabilo na sodelovanje!

Tovariši slovenski! Z obilno naročbo, ki se je nadejamo, bo „Lovcu“ sicer uglašena pot, toda gladka pot še ni vse. „Lovec“ tudi po gladki poti ne bo mogel hoditi, če ne bo imel dovolj — hrane. In uprav tega se najbolj bojimo. Strokovnega o lovu se je v našem jeziku dozdej še prav malo, da ne rečem, ničesar pisalo. Vprašamo se torej: Ali bo našel „Lovec“ zadosti lovskih pisateljev, ki ga bodo zalagali s potrebnim branjem? Upajmo da! Poznamo veliko rojakov, ki sučejo pero prav tako spretno, kot svojo risanico. Nanje se zanašamo in jih na tem mestu **javno kar najuljudnejše vabimo stopiti v krog naših sotrudnikov**. Prosimo jih naj „Lovcu“, ki trka na vrata, ne odrekó **duševne** podpore.

Uredništvo si dovoljuje vse gospode peresa opozoriti, da rado primerno **nagradi** dobre, strokovne članke in razprave.

Listek bo pa prinašal našim čitateljem lepe povesti, lovske humoreske in kaj enakega.

Pesniki slovenski naj ne zabijo, da so lovci radi veseli, k veselju pa spada — **lepa pesem**.

Uredništvo.

MALA OZNANILA.

Dobrega psa fermača, ki zanesljivo priuša iz vode in zanesljivo fermuje kozice ter drugo vodno perotnino, kupi Jean Schrey, veletržec v Ljubljani. Cena po dogovoru. Zahteva se 8dnevna poskušnja.

Lovecem, ki imajo psice-fermačke čistokrvne, nemške, kratkodlake pasme, sporočamo, da je v Ljubljani na razpolago lep plemenjak, izvrstnih lovskih lastnosti, z imenitnim rodovnikom. Naslov pove društvo.

Kupujem mlade lisice in jazbece, žive. — Ivan Krže, lovec na Gori pri Sodražici.

Naprodaj je lep brak, 3 leta star, rjave barve, 54 cm visok, dober gonjač, ne goni daleč. — Več se izve pri gosp. Ivanu Kandaretu, Dane, pošta Staritrq pri Rakeku.

Naprodaj je 2½ meseca stara psičica, belorjave barve, nemške pasme. Izvira od popolnoma čistokrvnih starišev. Cena 30 kron. — A. Paulin, živino-zdravnik, Terdinova ulica 2, Ljubljana.

Tigrast fermač 1 leto star, 50 cm visok, z rjavo glavo in lisami, pravilno skrajšan rep, nepokvarjen, je naprodaj pri Ant. Hočevanju, Gomilsko. — Cena 20 kron.

Fermača 8 mesecev starega, rjave barve, z belimi stopali, lepo, kratko zidan, kaže že sedaj dober nos in pasijo za vodni lov, bo dorasel do 60 cm visok, prodaja po nizki ceni D. K. Vrhnika. Vprašanja pod zgoraj omenjeno šifro na upravnishvo tega lista.

Dobrega psa braka, šokoladne barve, 4 leta starega, ki pridno išče, hitro najde in predaleč ne goni, prodaja poceni Blaž Klun, posestnik na Vinicah p. Sodražica.

Leskovo miš (Haselmaus), živo, kupi Eduard Dolenc, veletržec v Kranju.

Tovarišem članom!

Letošnji občni zbor „Slovenskega lovskega društva“ se vrši prihodnji mesec. Če se bo dalo, ga bo odbor sklical na tisto nedeljo ali praznik, ko se bo otvorila v Ljubljani lovska razstava. Deželni komite za mednarodno razstavo na Dunaju hoče namreč vse to, kar bo razstavil na Dunaju, prej razstaviti v Ljubljani, seveda z malimi izjemami. Tovariši člani, ki pridejo na občni zbor, bodo torej imeli priliko si ogledati obenem razstavo.

Dan občnega zbora bo objavljen v prihodnji številki »Lovca«.

Po društvenem znaku člani prav pridno povprašujejo, kar nas veseli. Postreči pa jim žal ne moremo, ker znak še ni gotov. Odbor bi namreč glede oblike rad ustregel kar največ članom; zato bo pri prihodnjem občnem zboru razstavil več vzorcev in se odločil za tisti vzorec, za katerega se bo izreklo največ članov. Prosimo torej potrpljenja!

Odbor.

Vprašanja in odgovori

(Za odgovore uredništvo ne prevzame jamstva.)

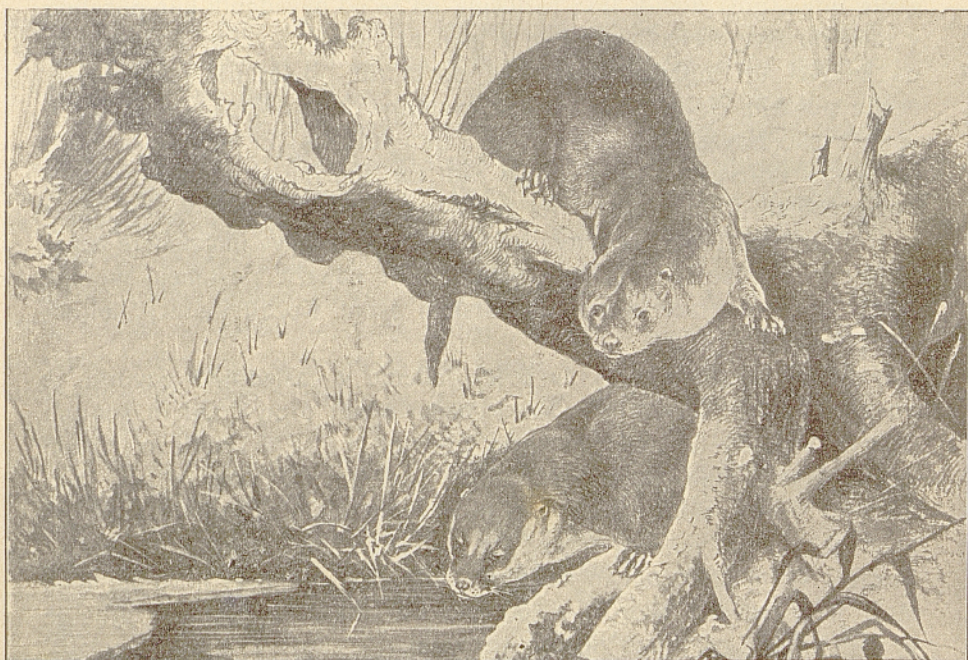
Vprašanje: Od katere lisice prihaja dragoceno krzno, katero nazivljajo v trgovini „Blaufuchspelz“? Ali je sploh več vrst lisic popatih? (*Fr. G. v G.*)

Odgovor: Lisic je mnogo vrst, a ne žive v Evropi, tudi ne stoji njihova kožuhovina visoko v ceni. Glede lisic, katerih krzna prihaja na trg, pa vlada mnogo nespornost in napačnih mnenj celo med krznarji. — Poleg navadne lisice žive v Evropi še njene varietete: lisica-rumenka (Birnfuchs), ki je svetleše barve, nosi mnogo beline na sebi in ima konec repa bel — in lisica-sajovka (Brandfuchs), ki je temnordeča, ima skoro ves trebuh kakor tudi konec repa črn. Poleg teh poznamo tudi belo oškropljene in čisto bele lisice, ki se bližajo bolj ali manj popolnoma albinizmu. Vse te lisice so, kakor rečene, identične z navadno lisico in so samo njene varietete. — Drugovrstne lisice pa so: 1) Lisica-križarica s črnimi progami, z eno preko nosa, glave, hrbtna in repa in z drugo jo križajočo preko obeh pleč; 2) Lisica-modrica (Graublaufuchs), ki živi v Švedski in Norveški, je modrikasto-sive barve in postane pozimi popolnoma bela; 3) Lisica-sivka (Graufuchs), pepelnato-siva, živeča jako redko v ruski Tartariji; njeno krzno je tako dragoceno, da roma skoro vsak eksemplar na carski dvor v Peterburg; 4) Lisica-črnica, tudi jako redka žival, živeča tuintam v Rusiji. Vrednost posamezne kože se ceni na 300–600 rubljev. Iz tega je lahko posneti, da modrica (Blaufuchs) ne daje pretirano dragocenega krzna, dočim notirajo kože lisic-sivk (tudi mnogokrat pod imenom „echter Blaufuchs“) ena sama po 2000–6000 K in še več.

Vprašanje: Zakaj razvija malodimni smodnik več sile, kakor navadni črni smodnik, ki dosti hitrejše zagori kot oni? (*I. K. v S.*)

Odgovor: Ravno zaradi tega, ker počasnejše gori in nekoliko več plinov razvije nego črni smodnik, ki se skoro mahoma užge in že s prvo silo pritiskne izstrelek do konca cevi, dočim niso imeli vsi plini še prilike, oziroma časa se razviti in stopiti v akcijo.

(Dalje na 3. strani priloge.)

MAREC

Vidra.

Ni velika kot slon. Ni nevarna kot medved, če tudi je roparska žival. Ne more se meriti z morskim volkom, čeravno plava izvrstno. Ne moremo je imenovati koristne, čeravno se izdeluje iz njenega kožuha najfinejše krzno. Ne doseže njeno meso nobene posebne cene, čeravno je užitno. Ne krasijo njeni ostanki navadno niti lovske sobe niti lovskega klobuka. In vendar! Kdo bi se ne zanimal zanjo? Kak bi moral biti lovec, ribič, prijatelj narave, ki bi ne želel, da jo natančneje spozna!

Saj pa je tudi življenje ter početje te naše roparice tako nenavadno in skrivnostno, kakor menda nobene druge živali. Pride ponoči, oblazi nam hišo, žago, mlin, — ali ne dobimo je pred oči. Četudi je ustvarjena za suho, si išče hrane v vodi. Plašna in krvoločna kakor je, se ujeta privadi človeku in domačim živalim ter nauči kakor pes. In lov nanjo zahteva izkušnosti, previdnosti in veliko potrpežljivosti, ter je za pasjoniranega lovca nekaj posebnega.

Spadajoča med kune je vidra posestrima naše kune-zlatice, kune-belice, naše podlasice in dihurja. Ima tudi vse kunam prirojene lastnosti in znake, namreč veliko gibčnost telesa, veliko premetenost, potuhnjenost,

krvoločnost, močno zobovje, tenek posluh, izvrstno oko, izvrsten nos, nizke noge, gost kožuh itd.; razločuje pa se od navedenih kun posebno v tem, da ima opremljene noge z jako razvitimi plavnimi kožicami in da se živi od vodnih živali. Živi ob morju, ob jezerih, rekah in ob večjih potokih. Najdemo jo razven Avstralije in najvišjega severa v vseh delih sveta. Navadno jo imenujemo (*Iutra vulgaris*) ali pa morsko vidro (*enhydris lutris*), poznamo jo pa radi različne barve in velikosti tudi pod raznimi drugimi imeni ter poznamo okoli 20 vrst. Večina vider je temnorujave barve, nekatere vrste pa so sivorujave in nekatere zopet (posebno morske) črne barve. Največje in najtežje postanejo morske vidre, ki so že precej podobne morskim psom. Kožuh vidre je bolj ali manj dragocen.

Naša navadna vidra, in o tej bomo v naslednjem govorili, je po hrbtni strani temnorjava; na trebušni strani proti vratu in spodnji čeljusti, deloma tudi na glavi, pa premine barva v sivorjavo. Glave je podolgasto okrogle, topega gobca, majhnih vunstoječih oči, jako majhnih uhljev, jako nizkih nog in vitkega trupla. Z repom vred, na katerega odpade 40 *cm*, doseže čez 1·2 *m* dolžine; težka je do 18 *kg*.^{*} Stopa s celim stopalom in se kljub kratkim nogam prav hitro premika. Hoja ji je seveda skoro — liki kači — plazeča. Posebno urna je v vodi, kjer „gre“ kot pušica, pri čemer si tudi z repom pomaga, katerega uporablja kot veslo. Pod vodo zdrži po 10 minut in še več. Pozimi gre tudi pod led, v katerem si natanko zapomni tudi najmanjšo luknjico, da se more izdihati. Splašena plane vedno v vodo. Če je gladna, zveneče kriči, če pa si kliče vrstnico, se glasi žvižgajoče. Jezna renči glasno in kar prime s svojimi močnimi ter ostrimi zobmi, ali obdrži ali — odtrga. Najdemo jo vedno rejeno. Življenja je jako žilavega, ter doseže visoko starost.

Svoje skrivališče ima vidra v brlogu ali rovu, ki si ga izkoplje ob vodnem obrežju. Rov je vedno suho nastlan, ima vselej vhod pod vodo in se izide v ozke cevi proti obrežnemu površju, odkoder mu dohaja zrak. Takih rogov ima vidra tudi po več, ter si jih zgradi najrajše v gozdnatih krajih, kjer ima mir. Če pa ni gozda v bližini, tedaj se naseli rada tudi pod jezom, pod mlinom ali pod žago, sploh povsod, kjer se ji nemore lahko do živega in kjer je bolj globoka voda. Pa tudi brez rova jo najdemo. Čestokrat, posebno z mladiči, se namreč vgnezdí naravnost v listnjaku ali kôzolcu** in se potem niti pretirati ne da. Ob povodnjih ni prav nič izbirčna ter se naseli tudi v lisičji ali jazbečevi luknji ali v votlem drevesu. Rada se tudi stegne ob deblu,

* 18 *kg* težko je vjel pred tremi leti mojster vodomernega urada v Fürstentfeldu. Morska vidra je dolga še čez 1·5 *m* in težka do 40 *kg*.

** Našla se je na ta način v vasi Naas, Srednje Štajersko.

ki visi nad vodo, ali pa se spravi na kak štor v bližini vode. Mimoregde se vleže tudi pri grmači ob obrežju ali na jezu in se solnči. Škoda, ki jo napravlja pri jezih s tem, da pri kopianju rovov les pregrize, je navadno jako velika.

Njena lovska pota jo vodijo daleč ob vodi. Oblovi včasih potok od izvira do izvira in nazaj ter izostane po 5 do 8 dni „od doma“. Ne moti je prav nič,* ako mora na taki poti mimo človeških bivališč ali celo naravnost čez dvorišče. Kakor hitro ji pa primanjkuje hrane, tedaj je tudi že pripravljena, da pozabi „dom“ popolnoma in se preseli drugam. Ostavi potem vodo, gre čez gozd, čez njive, če je treba čez hrib, dokler ne pride do druge struge. Na takih potovanjih se sreča pogosto tudi s psi, ki ji gredo nad kožuh. Večkrat pride na ta način tudi lovcu pred cev.* Hrani se naša vidra od rib, rakov, žab itd., zagrabi pa tudi podgano, raco in celo gos ali labode. Lovi celo leto in sicer v neobljudenih krajih podnevu in ponoči, v bližini človeških bivališč pa samo ponoči. V svoji krvoločnosti ne mori samo toliko, kolikor potrebuje za živež, temveč vedno tako dolgo, dokler vidi kaj živega. Plen potem zmetuje, tako da najdemo ob obrežju čestokrat na pol objedene ali pa samo obgrizene ribe. Rada se spusti s šumom v vodo, tolče potem z repom ob vodno gladino in si na ta način napodi ribe skupaj pod skalovje, jez, spodmol ali protje, odkoder ji več ne uidejo. Ako ribe ne more doseči z gobcem, tedaj jo prežene iz skrivališča z repom, pri čemer ji istotako nobena ne pobegne. Najhujše mesari seveda, ako pride do ribnikov ali do voda, kjer se nalašč pečajo z riborejo. Tu more uničiti ribištvo v kratkem času popolnoma. Stara vidra ne ljubi družbe, marveč hodi po svojih potih najrajše sama. Po več skupaj jih vsled tega naletimo edino ob času parenja. Čas parenju se ravna bolj po vremenu in ni vsled tega vedno enak. Navadno pade na konec svečana ali pa na začetek sušca. Vidra nosi po 9 tednov in izleže potem po 2 do 4 mladiče. Mladiči pridejo slepi na svet ter so jako kilavi. Starka jih dolgo doji ter odgojuje z največjo vnemo in ljubeznijo. Uči jih v plavanju, v iskanju in prijemanju hrane, v skrivanju pred sovražnikom, sploh v vsem, kar potrebujejo za svoj bodoči poklic. Mladiče zasačimo lahko podnevu na jezéh ali na obrežju. Opazovanje je vedno jako zanimivo, ker so jako razposajeni in se znajo igrati kakor mlade mačke. Prav lahko se pri taki priliki tudi katero ustrelji. Če pa so mlade vidre človeka enkrat zapazile, tedaj seveda — bum v vodo — in ni jih več. —

Ujeta vidra se, ako ni prestara, da dopolnoma udomačiti. Jako je vsprejemljiva in ubogljiva, pozna svojega gospoda na klic in na žvižg. Živi v najlepši slogi s psom, z mačko in kuretino. Odvadi se

* V občini Seisenberg, Sred. Štajersko, je bila ustreljena na navadni brakadi.

tudi popolnoma mesnate hrané. Dresira se jo lahko na ribji lov, tako da prinese ribo na povelje. Navadno je pripeta na verižici in švedra, skače ter prosjači na povelje, da se ji vsi smejejo.

Korist, katero imamo od vidre, ne pokrije seveda škode, ki nam jo dela vidra pri ribištvu. Obstoji v mesu in kožuhu. Njeno meso se rabi pri nas kot postna jed. Pri pripravljanju se neki rabi mnogo zelišč in koreninic, ali kljub temu je mnenje glede okusa različno. Srce, obisti in pljuča, so v starih časih rabili za zdravila, danes pa se te stvari porabljajo edinole kot privado za vidro, kuno ali lisico. Shranjanje in pripravlanje teh stvari za privado in nastavljanje je skrivnost starih lovcev, ki pa pravijo, da „dandanes ni več tako kakor je bilo prej, ko je bilo še več vider.“ Kožuh se neizdelan lahko proda za 24 — 30 K. Napravljajo se iz njega razni ovratniki za dame, ki stanejo po 100 K* in še več, dalje razne kape, našitki za suknje, rokavice itd., iz sicer neporabljive volne pa razni čopiči za slikarje.

Vidra kot plen pripada pri nas lovcu in ribiču, po nekaterih krajih, posebno ob morju, pa samo ribiču. Tozadevni prepiri se razsojajo v smislu predpisov, ki veljajo za pomorsko ribištvo. Lov na vidro ni lahek kakor smo že početkom omenili, je pa jako mnogovrsten. Priredi se lahko celo leto in sicer: s čolni, kar velja posebno za jezera ali večje tihe vode, — z mrežami, z velikimi bobni, kamor vidro potem s psi napode, — na stojišču in na past. Posebno pasjonirani lovec pa zasleduje vidro tudi po ledu ali pa jo počaka pred rovom, kjer jo je zasačil. Pri nas je v navadi le lov na stojišču in lov na past. Zadnji je navadno uspešnejši od prvega. (Konec prih.)

Za kunami.

Lovsko-naravoslovna razprava. Spisal Podgorski. (Dalje.)

Toda nele zanesljivega tovariša-lovca je dobro vzeti seboj, kadar se gre za kunami, marveč tudi zanesljivega tovariša — psa.

Kunár rabi predvsem psa zato, da mu kuno, ki se je skrila v špiljo ali lisičino ali celo v jazbino, izžene ven. Dá se je izgnati sicer tudi z dimom, toda prvič je v zimskem času, zakuriti težko in drugič zamudno. Dober pes pa spravi kuno v minuti iz luknje.

Poleg tega pes kunárju pomaga tudi s tem, da pazi po strelu kedaj pade kuna z drevesa in jo zagradi, strese in zadavi. Če pa vidi, da gre po strelu kuna po drevju naprej, mora pes hiteti za njo in jo zalajávati, ter tako lovcu dajati znamenje, kam je vražica ušla.

*) Od morske vidre do 300 K.

Pripeti se včasih, da kuna zleze v kako zelo ozko luknjo, kamor pes ne more zanjo. V takem slučaju jo mora lovec sam spraviti ven ali z dimom ali z drezanjem. Pri tem mora pes čakati pred luknjo, in kakor hitro se kuna prikaže, hop za vrat!

Dober pes je za kunárja neprecenljive vrednosti. Naši lovci za ta posel največ uporabljajo pse — brake lahke vrste. Gotovo je naš brak za lov na kune dober, ker ima izvrsten nos, in je sploh razumen pes. Še bolj se pri tem lovu odlikujejo — terijerji. Njih neverjetna gibčnost, skočnost in drznost, njih divji srd na ropne živali in končno njih učnost in slušnost, jih stavi nad vse pasme psov, kar se tiče lova na kune. Med terijerji pa dam prvo mesto irskemu terijerju, že zato ker je rdeč, kar je za lovca, ki hoče, da ga divjačina ne opazi, velikega pomena. Razun tega pa sem mnenja, da ima irski terijer vendar-le boljši nos, kot njegov angleški brat — foksterijer.

Tudi jazbečar bi bil dober za ta lov, toda v debelem snegu ne more nikamor. Prav radi te okolnosti je tudi škotski terijer manj vreden za ta lov, kot irski ali angleški terijer, dasi ju v mnogih drugih točkah nadkriljuje.

Ne sicer bogve koliko, toda nekoliko mora kunár svojega psa vendarle dresirati. Naučiti ga mora predvsem slušnosti, da pride na žvižg ali klic takoj, brez vsakega obotavljanja, k roki. Naučiti ga mora prinašanja (aportiranja) na ukaz in ne morda samo v šali, kadar se ravno psu zljubi. Kunarjev pes mora dalje znati — klicati, to se pravi, žival, ki se je ustavila na mestu, na primer na kuno na drevesu, toliko časa z močnim glasom lajati, da pride lovec tja. Vedeti mora tudi, kako je treba zver — zadaviti, da se je ne bo lotil morda pri repu, mesto, da bi jo takoj zagrabil za vrat. Znati mora dalje — kuno goniti, kadar skače z veje na vejo, z drevesa na drevo. Kakor hitro ona po vejah ali drevju naprej, enako hitro mora on pod drevjem za njo in je ne sme pustiti iz očíj.

Vsemu temu je nadarjenega psa dobre pasme lahko priučiti, zadostuje nekaj vaje, spočetka z mačkami, pozneje z vevericami. Pes prav kmalu pojmi kaj hoče lovec od njega, in kolikor več ima vaje, toliko bolj se sam izpopolnjuje v svoji stroki. Nadarjenega psa z dobrim nosom je mogoče tako daleč pripraviti, da sam poišče v gozdu kunji sled, in gre po sledu za njo tako daleč, dokler ne pride do njenega gnezda. To pa ne le v snegu, marveč tudi v kopnem. Pred nekaj leti je imel baje logar kočevskega kneza v Podpreski tako izučenega psa. Bil je jazbečar resaste dlake. Pes je baje sam šel na lov za kunami. Kadar je našel sled, je šel po tem sledu tako dolgo, da je našel drevo, kamor je šla spat. Tu je pod drevesom lajal in klical svojega gospodarja, dokler

ni prišel in kuno ustrelil. Jaz tega psa nisem sam videl, pač pa sem to od zanesljivih lovcev slišal.

Naj bo to čista resnica ali pa z drobcem lovsko-latinske primesi, gotovo je, da se dá psa tako daleč izvežbati, treba je le dovolj vztrajnosti in pa dovolj — kun, vse drugo pride samo po sebi.

Da se da tudi pes fermač za ta lov uporabljati je brez dvoma. V jamo seveda ne more, vsem drugim zahtevam pa lahko zadosti, če ima dovolj poguma, razuma in vsaj nekaj nosú

Ako si je kunár preskrbel za drugi dan, ko se nadeja pobeline dobrega dvo- in čveteronogega tovariša, potem je treba samo še nahrbtnik povezati in iti zgodaj spat.

Nahrbtnik, ali bolje njegova vsebina, pa ni tako malo važen, kot bi se morda mislilo. Ne glede nato, da se previdni kunár preskrbi s požirkóm dobre žgane pijače in s téčnim ugrížljajem, preskrbeti se mora še z drugimi rečmi, ki jih utegne na lovu kruto pogrešati.

Predvsem ne sme pozabiti pasti ali — železja. Če se kuno dosledi, da je šla v jamo, ki ima več izhodov ali lukenj, in jo je treba spraviti vun z dimom, je dobro druge izhode zamašiti in le dve luknji pustiti odprti. Pred eno se zakuri in puha dim v jamo, pred drugo se pa nastavi past. Kadar sili dim kuni v oči, tedaj skoči pri odprti luknji — v past. Pasti torej ni pozabiti doma! Če ima kunar psa pri sebi, pes sicer to opravi, toda po navadi je več lukenj in pred eno se postavi psa, pred drugo se pa nastavi železje.

Ker pa zakuriti po zimi v gozdu ni prav lahko, zatlači previdni kunár v nahrbtnik tudi nekaj suhih trsák óblanic ali obodnic. Če je treba, veselo zapresketa v par minutah pred luknjo jezljav plamenček, na katerega se potem polagoma nalaga smrekovih ali hojinih vej, in sivi gosti dim, ki se vali iz gromade se s klobukom ali vejami pahlja v luknjo, kjer tiči rumenogrla tatica.

Kadar je treba kuno spraviti iz votlega debela z dimom, potem se izkušeni kunar posluži — suhe kresilne gobe, ki počasi tli. Kresilne gobe ni nikdar pogrešati v nahrbtniku pravega kunárja. Mala sekirica tudi prav pride kunárju, zato naj je nikdar ne pusti doma marveč naj jo vtakne za pas ali pa v nahrbtnik, ostrino seveda obvezano s cunjami, ki včasih, zlasti če je treba kuriti ali votla debela mašiti, kaj prav pridejo.

Predpriprave so s tem gotove, in kunár se sme brez skrbi, spraviti k počitku. Prej gre še vun in položi na sneg gladko deščico. Do kake druge ali tretje ure čez polnoč sme mirno spati, da se izpočije za jutrišnjo hojo. Ko pa odbije ura 2 ali 3, skrben kunár vstane in gre pogledat kakšno je vreme. Če sneži, položi drugo deščico na sneg in zleze nazaj v svoj brlog. Proti 4. ali 5. uri zjutraj nastavi tretjo deščico,

če še mete. Ko se pa začno oglašati petelini po vasi, tedaj kunár vstane in se začne odpravljati na pot. Snežiti je jenjalo. Deščice, ki jih je bil po noči nastavil, prinese v hišo in tu premotri, koliko je snega padlo do 2. ali 3. ure, koliko do 4. ali 5., in koliko pozneje.

Da to vé, je za kunárja kaj dobro, ker takoj ugane, kakor hitro kuno presledi, približno ob kateri uri je kuna tukaj čez prešla. Kolikor manj zameten je sled, toliko poznejše se je tam mudila. (Dalje prih.)

Medvedje na Notranjskem.

M. L.

Letošnja zima, v naših krajih sicer jako mila, vendar ni mogla mimo nas, da ne bi pokrila začetkom februarja naše zemlje z debelo sneženo odejo. V ljubljanski okolici smo imeli snega do metra visoko, po Dolenjskem in Notranjskem pa ga je zapalo po nekod po dva metra in več. Ob takem zasneženju silno trpi divjačina po polju in gozdu, prav posebno pa še po kraških dolinah in brezni, kjer zameti nakopičijo snega na cele kope. Uboga žival, ki ne more snega pregaziti, komaj, da se revno poskuša prehraniti tiste hude dni, kaj pa še, da bi se mogla ubraniti svojih sovražnikov. Tedaj se loti krvoločna kuna, katero drži snežena odeja, tudi srnâ, ki nimajo nič manj trpeti pred drznimi lisicami, zbranih časih v več ali manj številne roje. Takrat se pa priklatijo iz sosedne Hrvatske tudi volkovi in napadajo, kar jim pride živega nasproti. A tudi medved kosmatinec, ki sicer poleti tako rad pozira v vlogi vegetarijca, dobi slast po okusni pečenki. Sveti Blaž ga je prebudil iz spanja pravičnega; ta pravičnejš pa se prelevi, če ne najde sočnatih zelišč, ki mu prijajo, kar čez noč v samosilnega krivičneža in brezsrčnega morilca.

Čitali smo, da so se pojavili letos sredi februarja medvedje v bližini Babnega Polja, na terenu snežniškega veleposestva. G. Milan Lah iz Loža, g. Fran Weber, v prvi vrsti pa ravnatelj knežjih domén deželni poslanec g. Schollmayer-Lichtenberg, so bili tako prijazni, da so se nas spomnili z obširnimi, zadnji gospod celo z oficijelnimi poročili, tako, da moremo na podlagi teh dokumentov in dopisov podati precej natančno sliko o zadnji medvedji invaziji.

Dne 15. februarja se je odpravil Ivan Troha ob kakih šestih zjutraj v gozd krle odkidavat in pripravljat. Pozneje naj bi prišla za njim še njegov hlapec in Tomaž Šušteršič vulgo Podlipec, posestnik

iz Babnega Polja št. 19, ki opravlja obenem tudi službo lovskega čuvaja na loviščih gospoda Vilharja iz Prezida. Ko pride Ivan Troha okoli 7. ure zjutraj v Požar, zagleda na potu krvav sled. Korakajoč za njim, dospe pred Ponudov delež v Stiski; kar zagleda kake 4 m pred seboj nad 1 m visokega medveda, sedečega na hojinih vejah. Medved je došleca lepo mirno gledal, ne da bi se skušal umakniti ali zbežati. Neoboroženemu Trohu je bila situacija jako mučna, in zato se je jel počasi nazaj gredé umikati, vedno zroč v medveda. Ko mu ta spred oči zgine, jo ubere Troha, kar so ga nesle pete, po poti nazaj do kakih 20 minut odtod oddaljenega takoimenovanega Županovega Laza in pričakuje ondi Tomaža in hlapca z živino in vozom.

Ni mu bilo dolgo treba čakati, ko prideta moža, katerima Troha razloži svoje presenetljive doživljaje. Tomaž se ne premišlja dolgo; vzame sekiro seboj in hajdi s Troho v gozd za medvedom. Res ga dobita okoli 9. ure zjutraj v suhem rebru, kjer je zajtrkoval ravnokar pobitega jelena, lihega desetakarja. Kosmatinec se ni dosti zmenil za njihovo vpitje, in šele, ko je jel Šušteršič metati sekiro vanj, je medved godrnjajoč počasi odtacal v hosto naprej. Nato so gozdarji naložili mrtvega jelena na voz in ga pripeljali v Babno Polje.

Pobiti jelen je imel visoko na plečih rano, kakih 15 cm merečo, in kakor je dognalo raztelesenje, po oprsju vse polno krvnih podplutev, nastalih gotovo vsled silnih udarcev s tačami. Nadalje je imela žival zgrizen gobec in iztrgan jezik; tudi „kljuck“ (Grandeln) ni bilo najti nikjer. Jelen je bil dobro rejen in krepak, rogovilje je tehtalo 7 kg, je bilo 80 cm visoko, dobro razzajeno in lepo bradavičasto.

Isti dan še, todá popoludne je naletel sin gozdnega čuvaja Fr. Strleta v zapuščenem zverinjaku zopet na močnega medveda, ki je preganjal in lovil v bližini krmilnice jelena. Skoro gotovo je bil to isti medved, ki so ga videli dopoludne v Suhem Rebru. Tudi v Stiski je opazil isti dan drug čuvaj Antončič medvedove sledi.

18. februarja sta šla potem France Strlè in njegov sin pregledovat po gozdu. Na graščinskem oddelku gozda št. 19 sta našla ob nekem starem jelenjem ležišču na prelazu ležečega medveda. Ko jih medved zagleda, vstane, a ne zbeži. Bil je močan, rjav medved, katerega sta lovca potem prepodila. Odšel je proti Bički Gori.

Ko pa sta se dokaj pozneje Strleta vračala čez Ovčarijo proti domu, naletela sta v obližju zverinjaka zopet na medveda. Medved je lovil jelene in je ravno obdelaval nekega desetakarja z divjimi udarci svojih tac po stegnih. Jelen je že krvavel in je bil popolnoma opešan. Strlè je ustrelil, da medveda prepodi, parkrat v zrak; zver se je vsakokrat postavila pokoncu, a ni pobegnila. Konečno pa se je kosmatinec vendar-

le premislil in jo je ometan s snežnimi kepami ubral proti Medvedčku. Jelen pa se je krvaveč pomikal k zverinjaku.

Še tisti dan so šli vsi lovci obsledovat medveda. V bližini dopoldanskega medvedovega ležišča so našli raztrganega močnega desetakarja. Ta jelen pa ni isti, od katerega sta dopoldne Strleta pregnala medveda s streljanjem in kepanjem, kar se dá sklepati iz krvave sledi, ki vodi proti Ovčariji. Dopoldanski jelen se je namreč priplazil, četudi močno krvaveč, srečno k ondotnemu jelenjemu krdelu.

Raztrgani jelen je imel ravno tako nažrt gobec, kot prvi; tudi jezika mu je mankalo.

Dne 20. februarja je potem sporočil upraviteljstvu logar g. Kindler, da je medved na vse zgodaj prišel z Medvedčka v zverinjak, da je ondi zopet jelene lovil, a ni nobenega ujeti in raztrgati mogel. Od tamkaj je odkobacal proti Pogorevčku k prvemu pobitemu jelenu, a se ni dotaknil mrhovine. Odtod je odkolovratil zopet nazaj proti Medvedčku.

Drugi jelen je bil lih, slabo razvit desetakar. Koža je popolnoma raztrgana in neporabna.

Prihodnje dni se je ujužilo, sneg je vidno kopnel in ž njim je izginil iz dostopnih lovišč naše Notranjske tudi njihov lovski ponos — naši medvedje.

Vsled izredne prijaznosti deželnega poslanca gosp. Schollmayer-Lichtenberga, na kateri mu ponovno izrekamo svojo zahvalo, smo izvedeli, da se je dne 3. marca medved zopet pojavil, in sicer to pot v dolini pod Leskovo Dolino v bližini krmilnice. Ondi ležeča krompirjeva njiva je ograjena z močno mejo, katero je medved, ne da bi jo kako poškodoval, in dasi so bila v bližini mejna vrata odprta, menda iz same srboritosti preplezal. Dne 4. marca pa so zapazili gozdarji zopet medveda, ko je lovil jelene, seveda to pot brez sreče, saj našli niso doslej nobene pobite ali ranjene živali, kar je umevno, saj je snega izdatno menj, in jelenom beg pred medvedom omogočen.

Iz lovskega nahrbtnika

Umrli je začetkom marca g. Tomaž Sedej, v lovskih in ribiških krogih dobro znani lovec in ribič ljubljanski. Bil je eden najiskrenejših, najvnetejših in najstarejših prijateljev naših streljenj. Ohranimo mu večni spomin.

Prvo letošnje sljuko je ustrelil neki lovec v Wienerwaldu dne 27. febr. Da bi dospеле sljuke v tem času k nam, ni bilo slišati.

Prve sljuke. Gosp. dr. L. je dne 4. marca pop. v lovišču na Dobravi pri Ljubljani spodil 4 sljuke, od katerih so tičale 3 skupaj v enem grmu. V nedeljo

— Laetare — sta našla gg. dr. L. in dr. St. R. v istem lovišču 10 sljuk in ustrelila od teh 5. V ponedeljek 7. marca popoldne sta lovila gg. dr. B. in dr. L. zopet v tem lovišču in spodila 6 sljuk, dobila pa eno. Vedno krasni, tihi, solnčni dnevi, zjutraj huda slana. V lovišču pri Devici Mariji v Polji, ki je tudi kot lovišče za sljuko znano, ni bilo 6. marca nobene sljuke še najti, v Dolskem pa 6.

Divjega mačka je ustrelil najemnik lova in posestnik g. Ivan Mesesnel iz Vipave, dne 1. marca t. l., ko je na vrhpoljskem lovu lovil ob Vipavščici. Maček je bil baje 15 let star, 1,2 m dolg in 8 $\frac{1}{2}$ kg težak. Lovski blagor!

Posebno srečo je imel pri čakanju na lisice g. Valentina Sturma, znani lovec Matija. Posrečilo se mu je namreč z enim samim strelom ubiti dve zvitorepki, na tretjo je dubliral, ki pa je, dasi obstreljena, zgínila v hosto. Čakal je na lisice na planoti za sv. Petrom, in kakor smo čuli ne zaman. — Hitremu strelcu privoščimo prav iz srca izredno lovsko srečo!

Divje race so se spreletavale zadnje noči z glasnim vikom in krikom nad Ljubljano. Razsvetljeno mesto jih je s svojo svetlobo zmotilo na njihovi poti in jih zmešalo v orijentaciji. Ob zori so seveda nadaljevale svojo pot proti severu.

Čuden slučaj. Piše se nam: Pred nekaj leti sem pretikal meseca decembra ob približno čevelj visokem snegu po svojem lovišču z dvema lisičarjema. Lovišče je ležalo na ravnini, polja in travniki, gosto prerastli logi, šume, a tudi hrastovi, par oral obsegajoči gojzdiči so se vrstili v njem. Tuintam je stalo tudi par samotnih smrek ali borovcev. Ko stojim blizu takih dveh smrek, vzdigneta psa v grmovju zajca, jaz pa se pripravim na strel. Par minut pozneje privihra zajec mimo mene, jaz ustrelim, in dolgouhec se zvali v sneg. V tem trenutku pa završi v smrečju, in cela jata — najmanj sto — rjavkasto-sivih ptičev zleti nad mojo glavo s smreke v daljavo. Kake dve ali tri bolj počasne pa so sfrfotale posamič za glavnim krdelom. V prvem trenutku seveda niti vedel nisem, kake ptice imam pred seboj, stoprav pozneje sem spoznal, da so bile to sove-uharice. Pod smreko ni bilo snega, in ko se ozrem po tleh, vidim na stotine izbljvkov (Gewölle) pod nogami, tako da bi bil vsak dvom o pravem spoznanju jate popolnoma izključen. Na omenjenem lovišču je res dokaj uharic in skovirjev, in po dva, celo po tri na eni ali na par bližnjih smrekah skupaj sedečih, sem jih imel mnogokrat priliko opazovati. Ali tak trop, ki je štel najmanj sto ptic, to se mi vidi nekaj izvanrednega. Hodil sem tudi potem neštetokrat gledat pod ono drevo, ali zapaziti nisem mogel nikoli niti ene. Radovedni smo, če je kdo drugi naših lovcev imel priliko kaj podobnega videti ali opazovati.

Lisica kuno požrla. Nekje na Štajerskem je nastavlil znan lovec kuni past. Parkrat pride brezuspešno gledat, končno pa dobi v snegu zaklopljeno in prevrženo past, okrog nje pa razhoben krvav sneg. V pasti je tičala šapica kunezlatice, polno las in nekaj kože, v obližju pa par koščic. V razkopanem snegu je bilo videti vse polno lisičjih sledi, in po njih se je tudi dalo dognati, od kod je lisica prišla do pasti in kam jo je od svoje južine ubrala. Ali je lisica pohrustala že mrtvo kuno ali jo je najprej umorila in potem požrla, se ne da z gotovostjo dognati, dasi je zadnje z ozirom na razhoini sneg, na krvave sledove in na v železju ostalo šapo, jako verjetno. Sedaj pride lisica na vrsto, kateri je oropani lovec seveda ravnnotam takoj nastavlil — večjo past.

Povodenj in race. Celo preteklo zimo ni bilo rac na ljubljanskem barju, pravtako ne na Grosupljem in v Horjulu, ki so znana lovišča rac. Pojavile pa so se v večjih tropah na Barju ob zadnjih povodnjih. Opažalo se je, da niso sedale v glavne struge, marveč so se držale le preplavljenih mest. Kakor hitro je voda splahnila, so race odletele. Tudi pri Kozicah je bilo to opaziti. Povodnji so

prinesle tudi mnogo drugega povodnega drobiža. Bobnaric in čapelj pa to pot ni bilo.

V lovu občine Rateče na Gorenjskem, ki ga ima v najemu gosp. Alfred pl. Pischhof, je bilo v l. 1909 ustreljene divjačine: 3 srne, 9 divjih koz, 14 zajcev, 2 gozdni jerebici, 2 divji raci, 3 lisice in 1 kuna.

(Opomba ured. Tudi taka poročila so nam jako dobro došla! Uporabimo jih pozneje pri sestavljanju statistike. Zato prosimo vse gg. najemnike ali upravitelje lovišč, da nam upošiljajo prilično statistični materijal.)

Mati za hčer. Nekje na Dolenjskem so imeli pri hiši dve mački: mater in hčer. Ker ni življenje dandanes niti mačkam lahko, in ker se morajo težko boriti za vsakdanjo — miško, se nista nič kaj razumeli — za obe ni bilo torej dovolj grižljejev in ne dovolj prostora. Konečno se mlajša starejši umakne in se utabori na kakih 200 korakov oddaljenem, na polju stoječem skednju. Ne dolgo tega pa sta postali obe mački materi: ena je imela svoje mladiče v hiši, druga v skednju. Ker se je morala le-ta preživljati na polju, jo je doletela nesreča: ustrelil jo je lovec. Vsem se je smilila revna žival, še bolj pa njeni slepi mladiči, katerim je pretela smrt vsled lakote. Bili so že povsem omagani in izstradani, ko jih najde njihova stara mati: stara mačka iz hiše. Malo jih je pregledala, potem pa velikodušno prenesla v svoje gnezdo, jih dojila skupno s svojimi mladiči in jih ohranila tako pri življenju. Skoraj bi rekli, da je ravnala po človeško — če bi namreč tako ravnali — ljudje.

Mačka kot mati in odgojiteljica. V prijaznem trgu S. ob Savi so imeli v neki hiši mačko. Ko je svoje mladiče odredila ter jih za „življenje“ pripravila, je drugega za drugim peljala v razne sosedne hiše, pri katerih še niso imeli mačke, jim dala seveda vsem lepe nauke, naposled pa vsakega s svojo tačko pošteno naklestila, češ: da se mi kje ne povrneš in ne zapustiš službe! In otroci so jo zvesto ubogali ter ostali v dotičnih hišah, kamor jih je mati od časa do časa prišla obiskat ter se prepričat o njihovem „poštenju“.

LISTEK

Lov v starem veku.

Mirko V. Brezovnik.

Za stare evropske narode je bil lov povsem drugega pomena, kakor za nas; v tistem času so živele pri nas še nevarne zveri, katerih niso streljali radi zabave in športa, temveč, ker so delale človeku mnogo škode na imetju in življenju. Junaško delo je bil lov, ki se je častil in spoštoval.

Stari Grki so imeli mnogo dalje, kakor bi kdo mislil, opravka z nevarnim levom, in še dolgo po oni mistični in temni dobi, v kateri naj bi bil Hektor z lastno roko ubil nemejskega leva, so pohajkovali po Balkanu levi. Težaven je pač moral biti takrat lov na leve, ker še

niso poznali puške in smodnika, temveč sta samo sulica in lovska mreža tvorili orožje lovca. Kdor je potolkel leva, tega so častili kot posebno hrabrega, in zato pač povdarja Homer, da je nosil Agamemnon, vodja Grkov pred Trojo, levovo kožo.

Mnogo dalje kakor lev se je kljub napredujoči kulturi vzdržal medved. Bil je zaklet sovražnik čebeloreje, ki je v starem veku posebno cvetela. Ohranjen nam je še način, po katerem so ga lovili. Če so iztaknili njegov brlog s pomočjo psov, so zabili v zemljo stebre, med katerimi so razpeli močno mrežo. Da pa ni žival ušla po strani, so postavili tam različne stvari, ki so medveda strašile, poleg tega pa so se še sami zavili v veje, da so zgedali, kakor premikajoča se drevesa. Zatrobili so nato na mogočen rog in ko je žival preplašena bežala iz brloga, so drveli proti njej in jo nagnali v mrežo, kjer se je kmalu zamotala. Na ta način so jo lahko ubili ali pa zvezali.

Interesantnejša je lovska zvijska, s katero so lovili tigre, interesantna še tembolj, ker jih love tudi še danes tako. Drevesno listje so namazali s tičjim lepom in ga natrosili v veliki množini pred njegovim ležiščem. Če je stopila žival na listje, se je je prijelo in čim bolj se je trudila, da bi se oprostila iz te neprijetne zagate, tembolj se je je oprijemalo listje. V brezmejni jezi in divjosti se je valjala po listju, dokler ji ni lepelo listje na očeh, na ušesih in ji odvzelo pogled in sluh. Brez pomoči je ležala na tleh in lovec jo je umoril brez težave.

Nek drug način lovljenja te nevarne živali je gotovo izmišljen. Oton Keller, ki je spisal jako zanimivo knjigo o živalih v starem veku in še preje, ga pripoveduje tako-le: „Lovci ugrabijo v odsotnosti tigre njene mladiče in odhite z njimi na konjih. Ko zapazi stara vrnivši se domu, da so ji mladiči ukradeni, izvoha smer, v kateri so lovci pobegnili in v divji jezi se spusti z hitrostjo vetra za njimi; lovci, katere kmalu dohiti, ji vržejo stekleno krogeljo, v kateri vidi tigra samo sebe. Mene, da je podoba v krogli njen mladič, se trudi z brezmejno ljubeznijo, da bi spravila krogeljo v svoj brlog. Medtem uidejo jezdec in odpeljejo v pripravljenih čolnih svoj plen“.

Istotako neverjetne so nekatere črtice, v katerih se opisuje lov na panterja. Na pot, po kateri hodi panter pit, tako se pripoveduje, se je položil kos mesa, ki je bil pomazan s tekočino, ki je povzročila diarejo. Panter, ki je tako meso požrl jo je dobil in je tako oslabel, da so ga brez težave vlovili ali pa ubili.

Nastanek takih črtic se dā kaj lahko razložiti. Iz starega veka nam je ohranjenih več knjig o lovu. Stari lovski pisatelji so umevno skušali pisati svoja poročila kolikor mogoče zanimivo in privlačno, in tako se je zgodilo marsikateremu grškemu Nimrodu, da je z veseljem

potegnil čitajoče občinstvo, ki mu je bilo hvaležno za lepe epizode, ki jih je napisal.

In kaj pravi Appian o lovu na panterja? — Panther je na vsak način velik prijatelj vina. Zakaj bi ga sicer dali v družbo Bakhu in razposajenim njegovim spremljevalkam Bakhantinjam. Appian svetuje zaključno, da naj poiščejo lovci v puščavi lužo, kamor zahaja panter pit. Potem pa naj se vlije v lužo dvajset buč vina in počaka, da pride žival in pije. Ko se slednjič napije in zaspí trdno, se jo naj vlovi ali pa ubije. Prepričan je, da bi tak poskus ne bil brez uspeha.

Panther je tudi, kakor poroča naravoslovec Elijan, ki je živel v drugem stoletju po K., dober lovec na opice. Priplazi se do krdela opic, se vrže na tla in se zlekne, kakor bi bil mrtev. Kmalu seveda najdejo opice navideznega mrliča, ki jim je bil celo življenje zaklet sovražnik. Samega veselja se zberejo okoli navidez mrtvega in skačejo in uganjajo druge burke ter neumnosti. Ena za drugo prikrevsajo iz radovednosti gledat in ko jih je veliko število okoli panterja, skoči pokonci in skuša dobiti kolikor mogoče bogat plen.

Drugo zgodbo o opicah, ki je stara že nad 2400 let, nam pripoveduje Hanno. Okoli 500 pred K. so poslali Kartažani okoli 60 ladij polnih mož in žensk na zahodno obal Afrike, da bi ustanovili kolonije. Srečno so dospeli do Sierra Leone in so začeli postavljati hiše. Kmalu pa jim je zmanjkalo živil in morali so se vrniti. Hanno je bil vodja ekspedicije in spisal je poročilo, ki se je v originalu sicer izgubilo, a se nahaja še v grškem prevodu. Pripoveduje nam o neki opici — gorili. Podajamo kratek odlomek Hannovega poročila, ki ga je prevedel Oton Keller: „Ko smo jadrili mimo ognjenih otokov, smo prišli do neke luke. V ozadju je bila dežela z jezerom in v tem je bil otok, ki je bil poln divjih ljudij. Pretežno večino so tvorile ženske z obraščenim, kocinastim telesom in tolmači so jih imenovali gorile. Samcev nismo mogli vloviti, ko smo jih zasledovali; ušli so nam vsi, ker so preplazili prepade in se branili s kamenjem in skalovjem. Dohiteli smo tri samice, a jih nismo mogli spraviti z mesta, ker so grizle in praskale. Morali smo jih ubiti; slekli smo jih in poslali smo kožo v Kartago“.

V starem veku sploh je bilo vse stremljenje kar najožje spojeno z vero. Umetnost in veda se ji je pokorila in tako je bilo najbrže tudi Junonino svetišče nekak naravoslovno-historičen muzej. Razumljivejše nam bo to, če pomislimo, da so pri starih Egipčanih znali zdraviti le duhovni in da je bila z marsikaterim svetiščem zvezana bolnišnica. Tako so odložili tudi Hannove pridobitve v svetišču, kjer so se nahajale še do leta 146 pr. K., ko so razdrli in zažgali Kartago Rimljani.

(Dalje prih.)

RIBIŠTVO

Ribiška premišljevanja.

Dr. E.

Doslej se še leto 1910 ni čisto nič izkazalo naklonjeno našim trnkarjem ali bolje povedano našim sulčarjem. Slabo so prijemali prvaki naših voda, dasi so bile vremenske in vodne razmere skoro cel januar in februar tako ugodne, kakor si jih le želeli moreš. Konec februarja je seveda zapihal jug in natajal toliko snega, da so se zakalile naše reke in v mnogih krajih celo prestopile svoje bregove. Ob takem ni misliti, da bi optal svoj nahrbtnik in utaknil svojo ribnico pod pazduho! Šel bi bojevati jako dolgočasen „boj brez upa zmage!“

S tem je zimska sezona na sulce za to pot zaključena. Prepovedani lovski čas je nastopil s 1. marcem in trpi tja do konca aprila. Sulčar se sedaj lahko oddahne in položi svojo palico za dva meseca v kot! Predno pa to stori, naj pregleda še enkrat poprej svoje orodje in naj popravi, kar je morebiti poprave potrebnega na njem.

Tudi lipani stopijo s sulci obenem v drest. Kar preostane, je lov na postrvi.

Postrv se je do marca že popolnoma popravila in prebolela vse posledice svojih razburjenih ljubezenskih dni in noči. Seveda zdebelila se še ni, ker je hrana še pičla in preenolična. Vode so iz večine narasle in so zakaljene, tako, da na popolno izvrševanje trnkarskega športa ni še misliti. Kdor ne more nikakor čakati, naj poskusi loviti s črvom. Posebno visoka ni ta stopinja lova in diši precej po pastirčkih; tudi ni čedna in ni po okusu vsakogar, ali v gotovih razmerah, v zarastlih, kalnih potokih in potočkih je konečno ne smemo povsem zametavati. Gotovo poseže pravi športsmen samo v najhujših slučajih po črvu. Pa kakor rečeno: v potočkih, v prvi spomladi, a tudi pozneje, približno od srede junija do konca julija, ko postrvi pogosto naravnost odklanjajo muho, in v povodnjih ali v močno skaljeni vodi ne preostane drugega, kot loviti na črve ali pa ostati doma.

Če je pa v marcu voda čista in so prišli gorki solnčni dnevi v deželo, tedaj že hlastajo tupatam postrvi po drobni muhi. Priporočljive so sledeče vrste: Blue upright, Furnace Brown, Golden ribbed hares

ear, Red fly, Stone fly in March Brown. Velikih muh postrv v marcu še ne mara. Če le mogoče, naj bodo vse muhe in mušice montirane na trnke-dvojčke, seveda, če ti ni do tega, da ohraniš čim največ ujetnic živih.

Dočim v prihodnjih mesecih prijemljejo ribe zgodaj zjutraj in pozno popoldne in zvečer, izberi si, ako loviš z muho, za svoj lov opoldanske ure, sicer se vrneš prazen domov.

Kdor pa ne maraš loviti s črvi in ti tudi ni mar samo poskušati svoje sreče z muho, prični se pripravljati na perničarjenje. Preglej pernice, preglej predvravnice (Vorfach), končnice (Zug) in zbirko svojih muh. Potem ne prideš v zadrego, kadar napoči — visoka sezona.

Iz ribiške torbe

Regulacija Save je zadala ribištvu povsodi, kjer jo je utesnila v tiste enolične, dolgočasne obzidke, smrten udarec. Revir od Črnuškega mostu pa do Zaloga je toliko kot prazen. Do vode segajočega grmovja, s katerega bi padale žuželke in muhe, ni, skrivališč ni, in tako ne najdejo ribe nobene piče, zlasti, ker se valovje tudi skoro nikjer zemlje in blata ne dotika. Zato se ni čuditi, če razen par podlesti, mren in nekaj revnih kliničev voda ne premore nobene druge ribe. Pozimi se seli še nekaj mênkov po reki navzgor v drest — to je potem vse, kar je upoštevanja vredno. Lipan je tako redek, da bi jih lahko plačeval s cekini; o sulcih pa pripovedujejo samo še — narodne pravljice. In vendar je bilo to nekoč eno najboljših lovišč v bližini Ljubljane!

Na dunajskem trgu so notirale meseca februarja ribe sledeče cene (za 1 kilogram): mrene K 1'60, postrvi K 9'—, ščuke K 2'30—3, krapa K 2'—, fogoš K 2'40—3'60, ribe-belice K —'90.

Človeške ribice (*Proteus anguineus* Laur), tudi „močeradnike“ imenovane, ki seveda nimajo z ribami ničesar opraviti, ampak katere je prištevati k močeradam — so pričeli izvažati iz Kranjskega. Mnogo sto let predno so dobili živali v Postojnski in drugih Kraških jamah, so jih poznali v Zatičini na Dolenjskem, kjer jih vrelci ob času povodnji bruhajoči kar sredi travnikov iz tal, pomečejo na suho. Tuji naročniki plačujejo komad po 2—5 K, kar končno za lepe eksemplare ni previsoka cena. — Kdor bi jih želel, naj piše na naslov: M. Eržen, Griže, pošta Št. Vid na Dolenjskem.

Ameriška trnkarica. Amerikanci so znani športsmeni, a tudi ameriško ženstvo se z vso vnemo posvečuje športni zabavi, posebno trnkarstvu. Kakor po drugih deželah, se tudi v Ameriki prirejajo trnkarski turnirji, katerih se udeležuje moški in ženski svet. Pred kratkim se je vršila tudi v ob nekem jezeru v Minnesoti taka tekma, pri kateri je dosegla neka Američanka največji rekord s 15 kg težko ščuko, in tako dobila prvo darilo. Neki njen tekmeč pa je vjel pol kile lažjo, a na videz večjo ščuko, tako da je na podlagi tega spodbijal prvenstvo svoje tekmovalke. Utemeljeval je svoj predlog, da je zmagovalec tisti, ki vjame najtežjo ščuko, in zahteval, da se preparata ujeti ribi in pregleda njihove želodce. Ziri se je končno udala tem ugovorom, ter dala razparati ščuki. Tedaj se je pa pokazalo, da je bil želodec ščuke, katero je ujel trnkar prazen, dočim je imela ščuka, katero je ujela trnkarica v sebi $\frac{3}{4}$ kg težko postrv, da je bilo torej prvo

darilo priznati trnkarju in ne nesrečni lepotici. Kaj je storiti? Razsodišče, žentelmansko, kot vsa ameriška sodišča, si vzlic dolgim debatam ni vedelo pomagati. Ali med trnkarji je bil mlad in zvit advokat, ki je zahteval naj se tudi postrv pregleda, in se je tudi sam takoj spravil na delo. In glejte, razparanje je pokazalo, da je tudi postrv imela v želodcu drobno ribico, na kar je galantni zagovornik plediral pred rozsodiščem v tem zmislu, da je vsekakor lažje ujeti eno samo ščuko, kakor pa kar tri ribe na en sam trnek. Razsodišče si res ni dalo tega dvakrat reči, in je trnkarici in trnkarju vsakemu prisodilo prvo darilo; njemu, ker je ujel najtežjo ribo, njej, ker je z enim samim trnkom ujela — tri ribe. — Si non e vero, e ben trovato!

Listnica uredništva

Vse p. t. gospode dopisnike uljudno prosimo, da pišejo vse svoje, tudi najmanjše prispevke samo na eno stran papirja, ker sicer ni moči spisa razdeliti med posamezne stavce. Radi lažjega pregleda in urejanja prosimo gospode sotrudnike, da pišejo po možnosti na pol- ali četrtpolne liste, ne na male lističe, katere se med pravilno pisane prispevke težko uložijo, in ki se jako lahko zgube, ako gredo skozi več rok. Prosimo nadalje, naj vsak, zlasti drobno pišoč pisatelj pušča na vsaki popisani strani primeren prazen rob za uredniške korekture; pri daljših spisih pogrešamo pogosto tudi prepotrebne numeracije, katero naj izvoli vsak dopisnik oskrbeti sam. Vse te stvari so sicer malenkosti, ki nam pa provzročajo obilo nepotrebnih poslov, in tudi stroškov, če moramo radi nerazločnosti pisave ali nemožnosti korektur celo oskrbeti prepise posameznih prispevkov, predno jih moremo uposlati tiskarni.

G. Fr. A. v Z! Če mislite, da kuna ali dehor, zlasti kak predrzen stavec, milejše gospodari v kurniku kot lisica, se motite. Po Vašem popisu ne more biti dvoma, da Vam je Vaših pet kokoši končala ali kuna ali dehor. To, da stoji Vaš kurnik precej visoko, sicer ne govori proti lisici, ki z zaletom tudi do 3 m višine skoči. Toda opisane sledi v snegu so vsekakor dehorjeve. Tudi to, da je bilo 5 kokoši pomorjenih, a nobena odnešena, ne govori za lisico; (časih zanese in celo zakoplje tudi dehor kako kokoš). Toda ugriznine na vratu tik za ušesi govore izključno samo za kuno ali dehorja. Ako znate nastavljati, nastavite past — v par dneh ali najkrajše v enem tednu imeli boste roparja gotovo v rokah.

G. A. Č. v C.! Vposlanega članka, saj v sedanji obliki, nikakor ne moremo priobčiti.

G. Fr. P. v L.! Črtice porabimo; z ostalim smo preskrbljeni. Hvala!

Vse p. n. ostale gg. dopisnike, katerih stvari zaradi pomanjkanja prostora ni bilo mogoče priobčiti, prosimo potrpljenja!

Nefrankovanih pošiljatev ne sprejemamo. — Rokopisi se ne vračajo.

Vprašanje: Ali je kako znamenje, po katerem je moči določiti starost rib? Ali je teža odločivna?

Odgovor: Zunanega pač ne; velikost ribe same ne pove ničesar, ker ribe rasto obilici hrane primerno, tako da tehta n. pr. dveletna postrv iz potoka, v katerem je mnogo piče (žuželk, črvov, polžkov itd.) več nego druga, ki živi v potoku in strada. Pač pa je možno določiti starost mrtve ribe, ako ji pogledamo ušesni organ. Tamkaj najdemo takoimenovano malo, belo kroglico, „ušesno kroglico“, otolith ali boljše statolith imenovano. Na prerezu kaže ta kroglica, sestojča iz koncentričnih lupin, kroge, katerih število odgovarja letni starosti ribe.

Vprašanje: Ali skovir res same miši in krte lovi, in ne dela tudi divjačini škode?

Odgovor: Da skovir navadno živi od miši in krtov je gotovo. To dokazuje tudi dejstvo, da je ondi največ skovirjev, kjer je mnogo poljskih miši. Prav gotovo pa je tudi, da skovir ne zametuje ptičkov, če jih le more ujeti. Znan nam je celo slučaj, da je iz golobnjaka izginil noč za nočjo golob, in da so konečno ujeli v nastavljenega skopca mesto pričakovane kune ali dihurja — nedolžnega skovirja.

Vprašanje: Na čem je spoznati svežo, užitno ribo od stare, preležane? (A. L. v P.)

Odgovor: Ribje meso nagiba vobče jako rado k razpadu. zlasti v poletnem času. Lipani, v avgustu zvečer ujeti, so drugi dan opoludne neužitni. Posebno rado meso tamkaj nagnije, kjer dela riba gubo ali je udarjena bila. Zato treba tudi mrtve ribe previdno prekladati in jih vedno polagati ploskvoma. Sveža, užitna riba ima trdo meso in rdeče škrge, dočim ima stara riba mehko, slezasto meso in pobledele ali celo povsem bele škrge. Spriena riba seveda tudi smrdi.

Vprašanje: Kaj je umevati pod imenom „športna voda“ (Sportwasser).

Odgovor: Trnkarski sport se da kajpada do gotove meje ob vsaki vodi, katera ni brez rib, izvrševati. „Športno vodo“ pa imenujemo vendar-le navadno samo tako, ki je brez posebnih težav pristopna, ali na katero se more s čolnom; ki ima v svojem toku dovolj markiranih mest, na katerih lahko iščem svoje ribe, in končno, ki nudi vsaj nekaj rib, ki prijemljejo na trnek. Reko, ki bi n. pr. plazila po močvirju, do katere ne morem s kópnega radi udiranja, ki je pa zopet preplitva za čoln; ki je preprežena z vsem mogočim trstjem, ločjem in drugo mla-kužnato floro, kjer torej s trnkom sploh ničesar opraviti ne morem; ki bi nadalje ne imele drugih rib, kakor kakih slabih črnovk, katerih lov ne nudi skoro nobene zabave — take reke ne bomo imenovali športne reke. Ta pojem se pa v navadni uporabi še bolj utesnjuje, tako da zahtevamo od „športne vode“ možnost izvajanja lova s pernico in metavnico (Spinnangel), in to na žlahtne ribe, kot postvri, sulca, lipana in morda tudi ščuko. Potok, ki je obrastel z neprodirnimi grmovjem, ali ves prerastel z vodnimi rastlinami je za finejši šport s pernico neporaben. Ljubljana n. pr. je od Prul pa skoro do Vrhnike vsled nemarkiranih mest in vseskozi enoličnega svojega toka kot „športna voda“ brez vsake vrednosti. V njej lovim pač lahko na nočno nastavo, ali na črva in plav — računajoč na kake kline, podlesti, pečenke in ščuke. Seveda da Ljubljana tudi brez sulcev ni — a kje naj jih iščem, ko po zunanjščini reke ne vem določiti prostora, kjer je verjetno, da stoji riba.

Vprašanje: Kako ločimo mladiče od starih zajcev?

Odgovor: Zanesljivih zunanjih znamenj ne poznamo, pač pa n. pr. jeseni skoro vedno lahko ločimo mladiča od starega zajca. Ne glede na velikost in graciliteto ima mladič jasnejše barvan, na strani pordel kožuh; na čelu ima belo pego in tudi trebuh kaže široko belino. Kožo med ušesi moreš mlademu zajčku s prsti vedno prizdigniti, pri starcu pa je že prirastla na črepinjo. Mladiču pretrgaš z lahkoto uhelj, pri starcu to ne gre več, ali samo jako težko. Glavice na členih prednjih nog se čutijo pri mladiču pod prstom še dobro ločljive, pri starcu zevi ne čutiš več itd., torej dovolj razlik med mladiči in starci!

Vprašanje: Kakšna je ribja „omotica“ in iz kakih jagod se dela? (Fr. St. v K.)

Odgovor: Zrna, iz katerih napravljajo brezvestni tn neuki ljudje omotico, so podobna posušenim črešnjam ali lavorjevim jagodam. V trgovini nastopajo pod imenom Corculi di Levante ali Fructus Corculi in pripadajo rastlini Anamirta paniculata Col. Menispermum Cocculus Fr. imenovani. K nam prihajajo iz vzhodnih otokov Južne Azije. Poleg 25% maščobe vsebuje sto delov zrn 1.5% močno učinkujočega strupa „pikrotoksin“ imenovanega. Strup spominja na strihnin in vpliva draživno na možgane, na podaljšani in na hrbtni mozeg ter povzročuje težke krčevite napade. Ribe so za pikrotoksin posebno občutljive, bolj kot za vsak drug katerikoli strup. S samim plkrotoksinom pač ne otrovljajo rib. Navadno stro zrna na prah in ga zagneto v testo, kruh, sir ali meso. To vabo potem

namečejo v vodo, da jo ribe požro. Po čisto kratkem času pride riba, ki je zavžila otrovano testo vrh vode, celo telo trepeče v krčih, plavute so širom napete in riba se začne v ozkih kolobarjih vedno vrh vode plavajoča sukati, dokler popolnoma ne omaga in ne pogine. Ta stadij zastrupljenja porabijo potem zastrupljenjalci v to, da si prisvoje v krčih otopele, omotene ali mrtve ribe. Seveda so ribe tudi strupene, če prav ne v veliki meri. Samo ob sebi je umevno, da je tak način lova nedopusten, a je tudi postavno prepovedan in kaznjiv.

Trnkarski koledar za čas od 15. marca do 15. aprila.

Ime ribe	Način lova	Vaba	Opomba
Potočna postrv Serena postrv	S pernico, s črvnico	Umetne muhe (Blaué upright, Red fly, March Brown), črviči	Črv je športno-dopusten samo ob kalni vodi in v jarkih in potokih. V potokih in rekah: od 10. ure dop. do 3. ure pop. z umetnimi muhami ob toplih, solnčnih dneh. Rezultati so dvomljivi
Jagrska postrv	S pernico	Z muhačami manjše vrste: Jock Scott, Alexandra fly, Loldier Palmer	Najboljša sezona: april ob solnčnih dneh krog poldneva. V piitokih in iztokih potokov in rek v jezera in iz njih
Klin	S črvnico, s plavom in brez plava	Črvi, strjena kri, sir, kokošja čreva, mrtve ribice	Prijemljejo že precej dobro posebno v kalni vodi
Mènèk	S črvnico, s plavom in brez njega, na nočno nastavo	Črvi, mrtve ribice, posebno kaplj, ali tudi ribje meso	Zvečer, ko se zmračí in ponoči ob skalnatih bregovih, potopljenih tramovih, pod jezovi v bližini tolmunov, slapov in curkov
Sulec, lipan, ščuka	se drste		

 Najstarejša češka trgovina s kožami

F. VLK v PLZNU (Češko)

 priporoča najfinejše potovalne in lovske kožuhe, hlače iz
 ovčine, in iz usnja divjih mačk, ter odeje za vozove in sani.

Prevzema vsa krznarska dela!

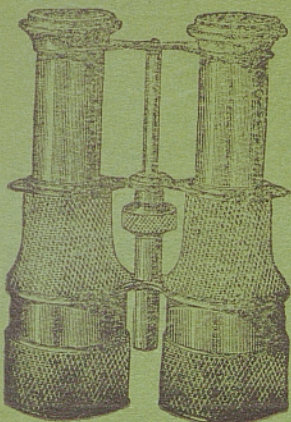
 Kupuje vse vrste kožuhovin!

Strojarna

Vse v največji izberi in po najnižjih cenah!

Barvarna

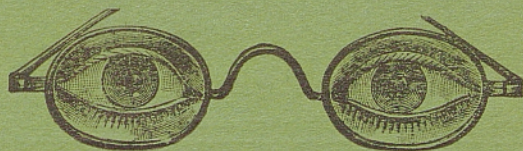

Prvi slovenski
izprašani

optik in strokovnjak

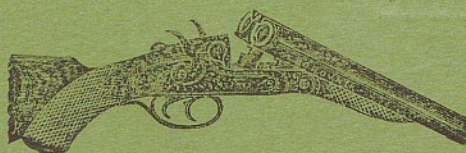
DRAGOTIN JURMAN

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica 2.

Ludovik Borovnik, puškar
v Borovljah (Ferlach)

Prilporočā najmodernejše puške
za lov, dvocevke, risanice,
trocevke

Manlicher-repetirke, pripravane
za lov z najboljšim strelnim
učinkom

Manlicher-Schönauer-repetirke. Browning-pištole,
kakor pištole zistem „STEYR“, zrna 6.35 in zrna 7.65
z originalnimi cenami. — Prilporočā se tudi za izdelovanje novih
kopit in novih cevi. Popravlja vsakovrstne stare puške po najnižjih cenah.

JOSIP ROJINA LJUBLJANA

Krojačnica za gospode.

Elegantne obleke.

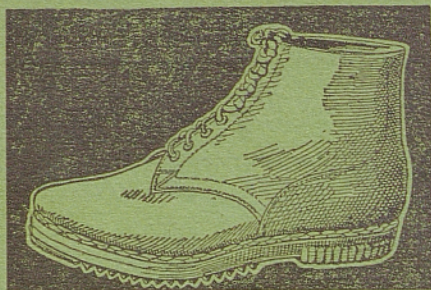
Najnovejši kroj.

Prilporočā vsakovrstnih športnih, lovskih oblek in lovskih uniform.

V zalogi najfinejše, angleško, trpežno blago.

Elegantne promenadne obleke in uniforme vseh vrst.

Točna, solidna in hitra postrežba.

Cene zmerne. Postrežba točna.

JULIJA STOR

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5
poleg Mestne hranilnice.

Največja zaloga moških, ženskih
in otroških čevljev iz najboljših
== tovaren, domačih in tujih. ==

Lovcem priporoča pristne
gojserske gorske čevlje.

Pozor g. lovci!

Za nagačanje raznovrstnih živali se priporoča

IVAN ROBIDA

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 22.

Fina strokovnjaška ivvedba. Najnižje cene. Na željo odnošam in donašam tudi sam domov; zado-
stuje naročilo z dopisnico.

Josip Peitler šolski vodja v Šmiklayžu
pri Slovenjem gradcu —

nagača jako dobro in poceni živali.

Mnogo.pisemenih priznanj na razpolago. Priznalno pismo:

„Vaše delo je izvrstno; me jako veseli, da ste se tako mojstrsko izurili v nagačanju; čestitam!

Janko Koprivnik,
c. kr. profesor v Mariboru.

Fr. Ševčik, puškar

Ljubljana ==

Židovska ulica št. 8.

Velika zaloga pušk in samokresov najnovejšega sistema,
lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, sulskih in čeških
strogo preizkušenih pušk z najboljšim strelnim učinkom. Posebno se priporočajo moje obširno
znane lahke trocevke s Kruppovimi cevmi in puške brez petelinov za brezdimni smodnik.
Novo! Avtomatične Brovning-puške, kalib. 16 in 12, z neprekosljivim strelnim učinkom.
Avtomatične Brovning- in Steier-pištole. **Velika zaloga vseh lovskih potreb-**
ščin po najnižjih cenah. Popravila in naročbe se izvršujejo točno in zanesljivo.

Cenovniki na zahtevo zastonj in poštnine prosto.

IV. BONAČ

Knjigoveznica, kartonaža, trgovina papirja,
== pisarniških potrebščin itd. ==

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

Uzorcji in ceniki papirja na razpolago.